

НАРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ДЖОЙСОЗНАВСТВА: КОНТЕКСТИ ДОСЛІДЖЕНЬ «УЛІССЕСА» ДАРИЄЮ ВІКОНСЬКОЮ

BIRTH OF UKRAINIAN JAMES JOYCE STUDIES: RESEARCH CONTEXTS OF "ULYSSES" BY DARIYA VIKONSKA

Набитович І.Й.,

доктор філологічних наук, професор
Університету імені Марії Кюрі-Скłodовської в Любліні

Дарія Віконська була одним із найяскравіших представників українського мистецько-літературного простору міжвоєнного двадцятиліття ХХ віку, що послідовно займалися проблемами європеїзації української культури й виражали необхідність входження цієї літератури, мистецтва, культури загалом в європейський культурний простір. Досліджено різні форми вираження модерністського світогляду, засоби узагальнення та формалізації в письменстві. У статті розглянуто контексти досліджень «Уліссеса» Джеймса Джойса Дарією Віконською в її книжці «Джеймс Джойс: Тайна його мистецького обличчя» (1934).

Ключові слова: Дарія Віконська, «Джеймс Джойс: Тайна його мистецького обличчя», творчість, мистецтво, література.

Дарія Віконская была одной из наиболее ярких представителей украинского литературного и культурного пространства междувоенного двадцатилетия ХХ века, которые последовательно занимались проблемами европеизации украинской культуры и выражали необходимость вхождения этой литературы, искусства, культуры в целом в европейское культурное пространство. Исследовано разные формы выражения модернистского мировидения, средства обобщения и формализации в литературе. В статье рассмотрено контексты исследований «Улиссеса» Джеймса Джойса Дарией Виконской в ее книге «Джеймс Джойс: Тайна його мистецького обличчя» (1934).

Ключевые слова: Дарія Віконская, «Джеймс Джойс: Тайна його мистецького обличчя», творчество, искусство, литература.

Dariya Vikonska was one of the brightest representatives of Ukrainian art and literary space of interwar twentieth of 20th century that were consistently engaged into work on the problems of Europeanization of Ukrainian culture and presented the necessity of introduction of the literature, art and culture into European culture space. There are researched different forms of expression of modernist outlook, means of generalization and formalization in writing. In the article there are researched contexts of "Ulysses" (by James Joyce) by Dariya Vikonska in her book "James Joyce. The Mystery of His Artistic Face" (1934).

Key words: Dariya Vikonska, "James Joyce. The Mystery of His Artistic Face", creativity, art, literature.

Постановка проблеми. У кінці 1920-х – на початку 1930-х років Дарія Віконська розпочала працю над студією про роман Джеймса Джойса «Уліссес». Вона почала писати про цей твір ще тоді, коли він був заборонений як аморальний в Америці (від 1921 року). Очевидно, що вона користувалася першим виданням роману, яке вийшло в Парижі в 1922 році. Українські переклади окремих частин цього твору почали з'являтися вже в кінці 1920-х років. Переклад французькою надрукували в 1929-му, а у США судову заборону на цей твір було знято лише в 1934 році. В Англії роман уперше опублікували аж у 1936 році.

Події в «Уліссесі» розгортаються в Дубліні упродовж одного дня – 16 червня 1904 року. Це украй інтимна історія внутрішнього світу кількох героїв на фоні реальних подій і людей. Твір став однією з мистецьких вершин епохи Модернізму.

Відразу ж після опублікування «Уліссеса» про нього починають сперечатися, твір уже у міжвоєнному двадцятилітті стає культовим. Ним захо-

плюються й ганяють його, підносять як один із найзначніших творів світового письменства, інші чекають, що він буде лиш маргінальним твором, про який швидко забудуть.

Письменниця Вірджинія Вулф писала, що «спочатку читання (цього роману – І. Н.) розбавило мене, стимулювало й захоплювало, потім викликало нерозуміння, нудьгу й остаточне розчарування...», а Ричард Олдінгтон назвав твір «страшним наклепом на людство». Вільям Батлер Єйтс відразу ж зауважив абсолютне новаторство роману, назвавши його «твором генія». Карл Густав Юнг дав нищівну оцінку «Уліссесові» (хоча, як видається, таку ж антипатію до Юнга виявляв і Джойс), заявляючи, що «абсолютно безнадійна порожнеча є основною домінантою всієї книги. Вона не тільки починається і закінчується в ніщо, але й складається цілком із нічого. Тут усе – диявольська нісенітниця. Як приклад технічної досконалості твір розкішний, і водночас – це інфернальний монстр».

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Сучасне українське літературознавство вже має певну традицію дослідження ірландської літератури епохи Модернізму. Українські дослідники аналізували, зокрема, творчість Оскара Вайлда [5; 11], Вільяма Батлера Єйтса [12], Джеймса Джойса [13]. Широко обговорена ця проблема в дослідженні англійського роману епохи Модернізму [1; 2].

Постановка завдання. У статті розглянуто контекстуальний простір народження українського джойсознавства, досліджень роману «Уліссеса» Джеймса Джойса Дарією Віконською в її книжці «Джеймс Джойс: Тайна його мистецького обличчя» (1934).

Виклад основного матеріалу. Першовідкривачем ірландської модерністської літератури була Дарія Віконська (1893–1945 роки; справжнє ім'я та прізвище – Іванна (Йоанна)-Кароліна (Ліна) Маср-Федорович (за чоловіком – Малицька). Ще один із її псевдонімів – І. Федоренко). Уже на початку 1920-х років вона пише студії, присвячені творчості ірландських письменників-модерністів. Дарія Віконська – основоположник українського «вайлдознавства» та «джойсознавства». Її дослідження столітньої давности й сьогодні залишаються українськими актуальними.

Історію створення її студії одного твору («Джеймс Джойс: Тайна його мистецького обличчя», 1934) розкриває епістолярій письменниці. Листування Дарії Віконської привідкриває ті творчі стимули, які підштовхували її до написання цього дослідження, ідейно-естетичні напрями, які вона хотіла задекларувати своєю студією про роман Джеймса Джойса.

Джеймс Джойс, як переконана Дарія Віконська, «є загадка, над якою читачі розпочають, і доси, мабуть, дуже мале число навіть «літературно» зацікавлених одиниць в силі читати його головний твір до кінця» [6, с. 345].

Книжка Дарії Віконської «Тайна його мистецького обличчя» побачила світ разом із першим американським виданням «Уліссеса» – у 1934 році. На жаль, повний переклад цього Джойсового роману через колоніальний статус України буде надрукований лише у 2015 році.

Після опублікування книжки Дарії Віконської Лука Луців виопуклюватиме релятивізм суспільного буття, яке для Джеймса Джойса не є цінністю. Об'єктом висміювання в «Уліссесі», на його переконання, стає батьківщина, патріотизм, віра, мораль, родинні цінності. Остаточо ж він переконував, що «українській нації не треба

таких творів, як “Уліссес”. Є в справжній світовій літературі цінніші для нас твори, може, з меншою докладністю в фізіології, але зате з більшим гартом духа» [8, с. 854].

Дарія Віконська пропонує дещо іншу перспективу розгляду цих проблем: вона не глорифікує «Уліссеса», але додає у творі парадоксальне й болісне вираження любові ірландського автора до своєї батьківщини через показ її найгостріших проблем, породжених, зокрема, колоніальним, підневільним статусом.

Однією із можливих спонук до літературознавчих студій Дарією Віконською ірландської літератури, етнопсихології ірландців могла бути історія, яку описав маляр Корнило Устиянович. Він розповідав у спогадах про свою зустріч на всесвітній виставці у Відні, на яку приїхав із Вікна влітку 1873 року. Фінансував цю поїздку Володислав Федорович – батько Дарії Віконської. Корнило познайомився там із ірландцем, який поділився своєю мрією про те, що, можливо, Росія колись розпочне війну з Англією й переможе її – і тоді Ірландія стане незалежною. Після нарікань Устияновича на історичну несправедливість долі русинів-українців у Галичині той ірландець зауважив: «Не вартий той народ – вибачайте – жити, що має землю під ногами, має свій кусник хліба і свою рідну мову в роті, свою віру і свою народну літературу, – а ще нарікає на свою долю і не вірить у свою будучність! Що би ви почали, коли б вам було так, як нам? Англійці видерли нам землю, англійці зробили нас своїми паріями (паріями – *I. H.*), англійці урізали нам язик наш, взяли нам мову, мені видерли навіть прізвище – старинне і славне. – Все взяли, все, а ми ще не падемо у відчайання, ще маємо надію, не хочемо і не будемо англійцями! А коли всі наші змагання будуть даремні, то – згадаєте моє слово – ми кинемо тій змії, що нас живцем пожирає (Англії – *I. H.*), таку страву в її ненаситне черевище, що від неї [вона] трісне <...> Ви того не розумієте і будете аж тоді добрим патріотом, коли спізнаєте, що то значить – не мати землі, не мати мови, а чути і знати, що єсть ся народом, народом копанним, наче собака, ногою» [14, с. 60]. Очевидно, що ці спогади маляра, який майже два роки прожив у батьковій садибі у Вікні, були їй добре відомі.

Із трьох знаменитих ірландських письменників (ідеться про авторів епохи Модернізму), як каже Дарія Віконська, Оскар Вайлд, Бернард Шов і Джеймс Джойс – «усі три, кожний на свій лад, підняли бунт. Віковим поневоленням виплекана ненависть до переможця, яка згодом несві-

домо стала ненавистю до всього пануючого та перемінилась в ірраціональний гін, у підсвідому потребу протесту – це доміантний акорд їх духовности. Кожний із отих трьох письменників написав бодай один твір, що був як стій заборонений англійською цензурою. Кілька інших їх творів, що не підлягали офіційній цензурі, стрінулись з *odium*¹ публічної opinii, яка в Англії має особливу вагу. Відразу заборонені були «Сальомея» Оскара Вайлда, «Професія пані Воррен» Бернарда Шоуа і «Уліссес» Джойса. Увесь наклад «Уліссеса» спалили в Англії. Щойно в паризькому виданні появився цей твір на книгарському ринку» [3, с. 44].

Зацікавлення ірландською літературою Дарією Віконською викликане не востаннє й тим, що авторка сама була представником такого ж бездержавного, поневоленого народу, для якого характерними були ті самі проблеми, що й для ірландців: «Сама приналежна до поневоленого народу, – писала вона, – знаю добре те почування любови, в якому найдете і біль, і сором, і бажання самопосвяти, і пристрасну нетерпеливість із хибамми, що досі не дозволяють визволитись з-під панування сильніших. Психологія рабів, витворена силою обставин серед власного народу, викликає у свідомій одиниці погорду і відразу до власних краян. Сором палить її на думку подвійного пониження, нездатних братів, лють її пориває, коли бачить недоцільність їх примітивних подвигів». Аргументованими в такому контексті виглядають твердження Віконської про те, що «критичні, не раз повні їдкою сарказму вискази Джойса про національне відродження Ірландії не виключають глибокої любови до рідного краю». Джеймс Джойс належить, як переконана Дарія Віконська, до тих представників поневолених народів, які мають особливу місію: «Духовість поневоленого народу – це один зрив, що виявляється здебільша безладними вибухами. Вибухи спричинені довго придушеним жалем, гнівом, розпукою. З правила вони деструкційні. Однак буває таке, що покривджений геній припиненої у природнім розвитку нації видає зі себе одиниці, в яких вроджена революційність несе високовартні плоди; одиниці, які не бурять, аби збурилити – але на те бурять, щоб збудувати. Такою вибраною одиницею є Джеймс Джойс» [3, с. 42].

Дарія Віконська віднаходить, як бачимо, один із важливих ключів для національної ідентифікації ірландської літератури: вона на багатьох прикладах демонструє, як літературний твір про-

зраджує етнопсихологічний субстрат творчого світу цих письменників. Ті ж культурно-історичні вектори національної ідентифікації зауважує в ірландській літературі й сучасний дослідник Ольга Бандровська: «Визначення особливостей ірландської літератури пов'язане з конфліктом між давніми літературними традиціями і чужою для них репрезентативною моделлю. Це примушує акцентувати не стільки на культурно-географічних параметрах, скільки на характері діалогу мистця з інонаціональною символічною топікою, системою цінностей, світосприйняттям нації». Зокрема, у Джеймса Джойса «ідентичність, у якій зіштовхуються втрата історичної гельської мови і менталітет ірландця, при цьому кожна складова утворює власну проблемну зону, – це розколена ідентичність, яку завжди необхідно враховувати, навіть якщо творчість мистця стала органічною для іншої культури (О. Вайлд, Б. Шов, С. Беккет)». І висновок, важливий для літератур усіх поневолених народів: «Ірландська словесність кінця XIX – XX століття репрезентує поширений феномен літератури, створеної мовою іншої нації, і ця проблема виходить за межі творчості кожного окремого мистця чи національної культури» [2, с. 155–156].

Особливий інтерес у дослідженнях Дарії Віконської становили елементи поезики Модернізму, стильових особливостей його різноманітних течій і літературних напрямів. Вона цитує у листі твердження літературознавця Ернста Роберта Курціуса про вступ до «Уліссеса»: «Спершу не розумієш буквально нічого», а потім приходить запитання, «що означає позірно безглуздий текст, який передує цьому і заповнює цілих дві сторінки». Віконська, «аби «пробувати» власне інтуїтивно-артистичне зрозуміння», закрила книжку «і думала над тим, як іменно зрозуміти згаданий хаотичний уступ, знаючи, що J. Joyce як справжній артист (себто мистець – I. H.) з певністю мав якусь думку, хоча божевільно замасковану. І ось, що я записала в свій нотес (нотатник – I. H.) по довшій надумі: «Уступ сей може лише мати значіння *“einer Ouverture, die alle Leitmotive in sich schliesst – in d[iesem] Fall – literarisch”*». (Відомо, [що] кожна опера (музична) починається «увертюрою», себто музичним вступом, у яким знаходяться у скороченню усі музичні мотиви, яких композитор опісля використовує у цілім творі)» [6, с. 345]. У Курціуса вона знайде таке самісіньке пояснення: Джойс у вступі до «Уліссеса» «представляє увертюру; він дає не пов'язані одні з одними, послідовно нанизуючи, деякі основні мотиви наступних двадцяти

¹ Ненависть, неприязнь, гнів – *лат.*

² Увертюри, яка об'єднує в собі лейтмотиви; у цьому випадку – літературної. – *нім.*

двох сторінок». «Ця літературна техніка є точним транспонуванням музичної праці з мотивами, точніше: Вагнерівська техніка лямбда-мотивів» [6, с. 345].

Вона писатиме в «Джеймсі Джойсі. Тайні його мистецького обличчя»: «Подвійна чи потрійна символіка «Уліссеса», поворотні теми, що, неначе *Leitmotive* Вагнерівських музичних драм, тягнуться крізь цілий твір, майстерно витворені асоціації, що постають у читача під час читання і пов'язують зі собою найрізноманітніші частини твору, – все те видається мені як геніяльно обдуманна маска, а радше ціла низка масок, під якими скривається власне обличчя артиста» [3, с. 27].

Важливе місце в цих студіях займає проблема художнього часу твору, проектування й вираження на різних рівнях художнього тексту: «Природно, автор мусив старатися витворити якнайбільшу ілюзію одночасності всіх подій, вчинків та занять різних наведених ним осіб. Це вдалось йому досягнути у високій мірі в описі поїздки британського віце-короля з дружиною та почтом через вулиці Дубліна. Одночасність! Те, що неосяжне для людської свідомості, яка спостерігає тільки поодинокі події, відірвані частини життя – мистецький хист автора зобразив віртуозно в тім описі, де в кількох недовгих хвилинах стрічаємо всіх осіб, з якими автор нас попередньо зазнайомив. На кожному кроці, при кожному закруті виринає знайома постать, яка реагує у свій питомий спосіб на сенсацію дня. Кожна з них занята власними клопотами, власними справами. Одні дивляться з вікон, інші стрічають віце-королівську кавалькаду на вулиці. Деякі скидають капелюхи, кланяються; ще інші спішають кудись, ніби не знаючи нічого про локальну подію» [3, с. 37].

Підсумовуючи, вона додає: «Слухаючи цієї симфонії людського життя, замкненого уявою мистця у вузьку раму одноденного, у дечому навіть банального досвіду, не затрачуємо ні на хвилинку почування величавості. Все, що тут діється, глибоко правдиве, без проби автора додавати рожевий колір. Краса і погань межують так близько – більше: так тісно переплетені, що зазнаємо враження *дійсного* життя» [3, с. 70].

Дослідниця першою в українському літературознавстві поставила й спробувала вирішити проблему національної самоідентифікації автора та означити кореляційні особливості між національною самоідентифікацією та мовою, якою творить автор. Незважаючи на англійську мову його творів, Джеймс Джойс (як і, наприклад, Оскар Вайлд) залишається, як переконана Дарія Віконська, ірландським письменником, у творчості якого відображений дух Ірландії, характерні риси етнопсихології цього поневоленого народу.

Одночасно, як зауважила Ольга Бандровська, «якої б теми не торкалася дослідниця, всі вони перекладені на рівень текстового аналізу «Улісса» – новацій сюжету, персонажної системи, хронотопу, наративних технік, стилістичних особливостей твору» [1, с. 27].

Дарія Віконська однією із перших в українському літературознавстві пробувала вводити й принципи інтердисциплінарності в дослідженні літературного твору: її роздуми над художніми текстами дуже часто перемижуються роздумами з інших ділянок мистецтва – передусім малярства, скульптури та музики [10]. Особливо цікавим у такому компаративному підході є зіставлення у «Джеймсі Джойсі. Тайні його мистецького обличчя» творчого світу Джеймса Джойса та українського й американського скульптора Олександра Архипенка [9]. Завершуючи роботу над цією книжкою, в листі від 20 лютого 1934 року вона повідомляла, що це ще й «студія про одного чужиного автора з одночасною паралеллю з одним модерним різьбарем» [7, Арк. 166].

Вона визнає, що «трудно робити порівняння між такими основно відмінними галузями мистецтва, як письменство і – різьба. А все ж існує в творчості обох мистців багато аналогічних рис». Серед основних подібностей є те, що вони, як це формулює авторка, «крайні модерністи» та «затяті індивідуалісти, закохані у власні ідеї», а індивідуальність кожного із них ґрунтується на виробленні власного стилю – перетворенням досвіду різних епох і культур: «Джойс пише поезію стилем часів королеви Єлисавети. Архипенко натхнений готикою і мистецтвом давньоамериканських культур». Водночас кожен із них почав самостійно творити власне тоді, щойно «пізнали та вичерпали всі досі знані форми мистецького вислову...» [3, с. 45, 47].

На початку листопада 1933 року вона інформувала отця Скрутеня, що «скінчила писати студію про одну чужинну книжку, і може незадовго ця студія вийде брошурою. Це непопулярне – в нас нема «публики» для такої речі, але я також писала ту студію з внутрішньої потреби і хочу перевести її на французьку мову. Не знаю, чи будете вдоволені зі змісту тієї брошурки» [7, Арк. 124(зворот)-125].

Коли книжка «Джейс Джойс: Тайна його мистецького обличчя» вже побачила світ, у листі з кінця липня 1934 року вона уточнювала, що «ціль видання моєї студії про ірландського письменника Джойса є виключно та, щоб в українській

мові існувала студія про нього. Бо досі ще в нас ніхто про нього не споминав. Джойс у літературному світі така екзекуція (і, без сумніву, великий артист), що мені було соромно, що в інших краях пишуть про нього, а в нас – нічого, неначе ми не знали нічого про літературні події Заходу.

Саму книжку (останню) Джойса, про яку головна мова, не хвалю без великих застережень.

Не пишу, щоб заохочувати до читання цієї книжки, тільки щоб споминати про літературну поезію Заходу – щоб в нас були “*au courant*”³ того, що діється в чужих літературах.

Один мій знайомий, який ставиться негативно до релігії і до Церкви, – дуже тішився, мовляв: «тепер Вам (ніби: мені) дістанеться від католиків!» і сподіється поганої критики.

Чому так? – Не знаю. Очевидно, коли хтось не перечитає уважно мою студію, а лише поверхово, і послугується ще й доволі поширеною в нас методи: витягнути поодинокі вискази без зв[’]язку з цілістю праці – той зможе зробити цілком фальшиві висновки. Бо сама книжка «Уліссес» (Джойса) не є писана у дусі віри, і це я щодо наново підношу і критикую – не дивлячись, що попередні твори Джойса навіть дуже «католицькі» [...].

Не важний сюжет, про що пишемо, а важний підхід до сюжету.

Підхід мій наскрізь однорідний зі засадами христ[ианської] віри і взагалі високої моралі [...]. Багато критиків католицької орієнтації «так поверхово студіювали мою студію, що не розпізнають вибраний предмет від підходу автора до того предмета. Я тільки бажала сповнити обов[’]язок зазнайти нашу літературну еліту з одним з найцікавіших літературних проявів Заходу». У середині квітня 1935 року вона доповнювала свої ідеї написання книжки про роман

«Уліссес»: «Відносно студії про Джойса може *de facto* бути – щодо мене – ні *pro*, ні *contra*. Бо я не вихвалила твору Джойса як зразок досконалого твору, ще і придатного для нас. Противно, кілька разів підношу негативні прикмети його. Ціль моєї студії була двояка: 1) зазнайти нашу літературну еліту з Джойсом; 2) амбіція, щоб саме в українській мові появилася студія про цього замітного письменника. Ця ціль досягнена» [7, Арк. 156-157(зворот), 157(зворот), 132]. У самій студії про Джойса вона теж напише, що вона прагнула «ближче зазнайти нашу літературну еліту з письменником, який займає виняткове місце між чільними представниками західноєвропейської літератури» [3, с. 13].

Цілком слушною видається думка Ольги Бандровської про те, що Дарія Віконська «увійшла в історію української науки про літературу як представниця нового літературознавчого мислення. І цим сприяла становленню українського літературознавства, в якому орієнтиром є не догма, а процес спілкування, сприйняття іншого досвіду, урахування історичних моментів досвіду – людського і національного» [1, с. 28].

Висновки. Дарія Віконська створила українською мовою літературний пам’ятник творові Джеймса Джойса ще тоді, коли «Уліссес» щойно входив у культурний простір, коли щойно ставало зрозумілим, що він – одна з літературних вершин Модернізму й ХХ віку загалом. Після неї різними мовами напишуть про цей роман цілу бібліотеку. Вона ж була однією з перших. Одним із найважливіших завдань бачиться для неї пошук можливостей створення українською мовою – мовою поневоленого народу – літературних шедеврів, які змогли б стати невід’ємною частиною культурного європейського простору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бандровська О. Концептосфера Джойсового «Улісса» Дарії Віконської та діалогізм літературознавчих студій. Питання літературознавства. Науковий збірник Чернівецького національного університету. Чернівці, 2015. Вип. 91. С. 23–33.
2. Бандровська О. Модернізм між минулим і майбутнім. Антропологічний дискурс англійського роману. Львів: Львівський національний університет, 2014. 444 с.
3. Віконська Д. Джеймс Джойс: Тайна його мистецького обличчя / Упоряд., літ. ред., передм. і прим. В. Габора Львів: «Піраміда», 2013. 76 с.
4. Граничка Л. Лука Луців: рецензія на книжку Віконська Д. Джеймс Джойс (James Joyce): Тайна його мистецького обличчя. Львів, 1934, 100 с. Вістник. 1934. Т. 4. Кн. 11. С. 853–854.
5. Доценко Р. Оскар Вайлд в тіні та світлі парадоксів. Вайлд О. Портрет Доріана Грея: роман, п’єси / Пер. з англ., передм. та прим. Р. Доценка. Харків: «Фоліо», 2006. 398 с.
6. Кристалович У. «Довкола однієї книжки»: Листи Дарії Віконської (Іванни Федорович-Малицької) до Йосафата Скрутеня (1931–1932). Записки Львівської наукової бібліотеки ім. Василя Стефаника. Вип. 15. Львів, 2007. С. 318–355.

³ Усвідомлені – *франц.*

7. Листи Малицьких Ліни і Миколи до Йосафата Скрутеня. Центральний державний історичний архів у Львові. Ф. 376 (Фонд Івана Йосафата Скрутеня). Оп. 1. Спр. 101. Арк. 166.

8. Луців Л. Граничка Л. Рец. на кн.: Дарія Віконська. Джеймс Джойс (James Joyce): Тайна його мистецького обличчя. Львів, 1934. 100 с. Вістник. 1934. Т. 4. Кн. 11. С. 853, 854.

9. Набитович І. Інтердисциплінарні стратегії компаративістики Дарії Віконської (на прикладі творчости Джеймса Джойса й Олександра Архипенка). Султанівські читання *Sultanivski Chytannia* / Ред. І. Козлик. Івано-Франківськ, 2016. Ч. V. С. 61–72.

10. Набитович І. Ірландська література в літературознавчій спадщині Дарії Віконської. Теорія літератури: концепції, інтерпретації: Науковий збірник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Т. 2. Київ: «Логос», 2015. С. 148–157.

11. Онацький Є. Оскар Вайльд – геній парадоксу. Портрети в профіль. Чикаго: Українсько-американська видавнича спілка, 1965. С. 61–73.

12. Павличко С. Вільям Батлер Єйтс. Павличко С. Зарубіжна література. Дослідження та критичні статті. Київ: «Основи», 2001. С. 411–428.

13. Скуратівський В. До дня Джеймса Джойса. Джойс Д. Улісс / Пер. з англ. О. Тереха та О. Мокровольського. Київ: «Видавництво Жупанського», 2015. С. 730–732.

14. Устиянович К. О. Раевській и російській панславизмъ. Споминки зъ пережитого и передуманого. Львів, 1884. 86 с.

УДК 82-2.312.1

ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМАТИКА ТА КОНЦЕПЦІЯ ГЕРОЯ В ДРАМІ Ж.-П. САРТРА «МУХИ»

EXISTENTIAL PROBLEMATIC AND CONCEPT OF THE PROTAGONIST IN THE PLAY “THE FLIES” BY J.-P. SARTRE

Перекрест М.І.,

*викладач кафедри латинської мови та медичної термінології
Харківського національного медичного університету*

У статті виокремлюються основні структурні міфологічні елементи й осмислюється їх функціонування в літературному творі Ж.-П. Сартра «Мухи», написаному на міфологічний сюжет. Досліджується наукова гіпотеза про визначальну роль міфопоетичних структур. У роботі розглядається системність використання міфосимволіки світла та елементів міфопоетичного хронотопу для художнього втілення базових екзистенціальних концептів у драматургічних творах Ж.-П. Сартра.

Ключові слова: Ж.-П. Сартр, екзистенціалізм, міфологія, міфологема, міфопоетичний хронотоп, проблематика.

В статье выделяются основные структурные мифологические элементы и осмысливается их функционирование в литературном произведении Ж.-П. Сартра «Мухи», которое основывается на мифологическом сюжете. Исследуется научная гипотеза об определяющей роли мифопоэтических структур. В работе рассматривается системность использования мифосимволики света, а также элементов мифопоэтического хронотопа для художественного воплощения базовых экзистенциальных концептов в драматургических произведениях Ж.-П. Сартра.

Ключевые слова: Ж.-П. Сартр, экзистенциализм, мифология, мифологема, мифопоэтический хронотоп, проблематика.

The article reveals the transformation of mythological structural elements and their function in the play by J.-P. Sartre “The Flies” which is based on mythological plots. A scientific hypothesis is investigated about the determining role of myths’ structures. However, the systematic use of mythological symbols of the light also mythopoetic chronotope for an artistic creation of the basic existential concepts in the drama plays by J.-P. Sartre.

Key words: J.-P. Sartre, existentialism, mythology, mythologeme, chronotope, problematic.

Постановка проблеми. Актуальність роботи визначається тим, що не лише ставиться завдання аналізу модифікацій міфологічного сюжету в сучасному творі та трансформації семантики міфу у світлі ідейно-філософських позицій автора, але й, зокрема,

виокремити основні структурні міфологічні елементи й вивчити їх функціонування в літературному творі, написаному на міфологічний сюжет.

Постановка завдання. Метою дослідження є доведення наукової гіпотези про визначальну